

Isten atyai szíve

Lekció: Ézs 63,15-19/Textus: Lk 15,11-32

2017. december 10.

Isten atyai szívéről fogok ma este beszélni (Ki ő? Milyen ő?) - és vallom, hogy nincsen szebb feladat annál, mint Isten atyai szívéről beszélni.

Bevezetésül két gondolatot szeretnék elmondani. Az első, hogy ha sokan nem is fogalmoznának így, de végső soron minden ember szívének legfőbb vágya ismerni, kóstolni, tapasztalni Isten atyai szeretetét.

Van, aki azért nem mondja ezt így ki, mert ha nem keresztény, akkor nem tud mit kezdeni ezekkel a fogalmakkal: „Isten”, „Atya” - ez idegen sokak számára. Másoknak pedig, akár keresztényeknek is, azért nehéz ezt kimondani, mert az apa-képhez sokakban nem valami bizalomra indító, meleg, szeretetteljes érzelmek kapcsolódnak, hanem fájdalmas, nehéz, rideg, bántó emlékek sokasága. Mégis azt mondom: minden ember, aki csak létezik a világon, a szíve legmélyén arra vágyik, hogy az élet forrása; az életnek az a kezdete, ahonnan jövünk; ez a legvégsőbb szeretet egészen beborítsa és mélyen átmossa a lelkét. Talán egy ilyen megfogalmazással mindenki egyet tud érteni, még az is, aki egyáltalán nem hívő. Lehet, hogy ez forrás nagyon mélyen be van már temetve sok ember lelkében. A cinizmusnak, a keserűségnek, a fájdalomnak, a haragnak, a szomorúságnak annyi rétege borítja, hogy időtlen idők óta kapcsolatba sem lehet már kerülni vele. Másokat annyira hajt valami, amit el kell érni, meg kell valósítani, ahova el kell jutni, hogy ebben a hajtásban és rohanásban nem jut idő és energia kapcsolatba kerülni a forrással. De higgyétek el: minden egyes teremtett ember (az is, aki nem tudja magáról, hogy ő teremtett ember), végső soron arra vágyik, hogy az élet forrása, a végső szeretet valamiképpen beborítsa és átmossa a lelkét.

A lekciónban felolvasott ézsaiási imádság is erről beszél: amikor egy konkrét történelmi helyzetben, egy konkrét korban Izrael népe Isten után kiált. Ők ismerték Istent, mint Atyát, és azt kérdezik ebben a panaszműveben: „hol van most Isten szeretete? Elment tőlünk! Hol van a jósága? Itt hagyott bennünket! Megvonta tőlünk irgalmát, jóságát. De mi újra és újra csak ezt mondhatjuk: Te vagy a mi Atyánk!” Bizonyára emlékeztek rá, milyen erős vágyakozással fejeződik be ez az imádság: „bárcsak szétszakítanád az eget, és leszállnál!” A végső szeretet utáni epedő szomjúság formálja ezt az imádságot: Isten, ha Te ott fenn vagy a te országodban, távol tőlünk, bárcsak szétszakítanád az eget, és leszállnál, hogy mint Atyát ismerjük Téged! Hogy atyai szeretetedet újra vagy először megtapasztaljuk, és abban élhessünk! Ez egy adventi kiáltás. Az Ószövetségben, Jézus előtt ötszáz évvel elhangzik ez az imádság – és az advent, az első eljövétel, amikor Isten Jézusban eljön ebbe a világba, pontosan erről szól: igen, Isten szétszakította az eget és leszállt!

Aztán itt áll előttünk Jézus, és elmondja ezt a nagyon egyszerű történetet az apáról és a két fiáról. Engedd ezt először közel magadhoz: amikor a lelked arra vágyik, hogy jöjjön el, szakadjon rád, borítson

el az élet forrása, a végső szeretet – akkor Jézus válaszul azt mondja: figyelj erre a történetre, ebben elmondom, milyen Isten atyai szíve, milyen Isten, milyen Atya ő!

A második bevezető gondolat az, hogy bár nyilván mindenkinek szól az, amit Jézus elmond, most mégis első sorban a férfiakat, az apákat szeretném megszólítani ezzel a történettel. Azokat a férfiakat is, akik nem apák, még nem azok, vagy már soha nem lehetnek azok, biológiai értelemben. Mert az apaság nem kizárólag, sőt: nem első sorban biológiai fogalom. A férfinek Istentől való rendeltetése, hogy életet fakasszon, életet adjon. (A nőé is az, a férfié másként.) Így nézzünk rá erre a történetre! Hogyan akarunk jelen lenni a világban, mint férfiak? Mint akik lelki értelemben atyaságra elhívottak? Akik maguk körül életet fakasztanak. Akik másokat életre segítenek, akik másokat életre hívnak. Akik nem önmaguk körül forgolódnak, hanem egy bűnös, megtört világban a mennyei atya akaratát, rendjét, életét akarják megélni, beleélni ebbe a világba. Ha életet fakasztó apa, férfi akarsz lenni, akkor olyanná kell lenned, mint a történetbeli atya – mert ezt a történetben szereplő atyát Jézus azért állítja elénk, hogy megismerjük, milyen Isten, mint Atya. Ha olyan szeretnél lenni, mint ő, nem elég a történetet másolni, ennél sokkal többre hív. Akkor lehetsz olyanná, mint ez az atya, ha a szíved lesz eggyé övele. Mert a szívének, az életünk, lényünk középpontja az, ami mindent meghatároz körülöttünk; a szívének, ahonnan vagy életet fakasztó erők, vagy üres, sehova nem vezető erőtlenségek áradnak.

Lássuk hát a történet alapján, milyen az Atya szíve (és milyen szívet szeretne munkálni bennünk Szentlelke által)! Őt pontban szeretnék beszélni erről. S miközben ezt teszem, kérlek, legyen ott az imádság a szívetekben (nem csak a férfiakéban, hanem a nőkben is, de a férfiakban különösen), hogy „bárcsak szétszakítanád az eget és leszállnál!” Bárcsak leszállnál egészen az én szívembe! Bárcsak beleplántálnád a te szívedet az én szívembe! Bárcsak átformálnál engem a magad képére!

1. Az Atya megtört szíve.

Egy család története áll előttünk. Ezzel kezdi Jézus: egy apának volt két fia. Olyan egyszerű! Olyan hétköznapi! Ez bárhol lehet. Ez egy olyan család, amilyen a te családod, vagy az én családom. A család, ahol felnőttünk, a szomszédjaink, barátaink családja. Ugyanakkor persze Jézus ajkain ez a történet egy nagyobb család története is. Jézus Isten családjáról beszél. Az Apáról, mint Istenről; az egyik fiúról, aki jelenti mindazokat, akik távolra mentek Istentől; a másik fiúról, aki ott maradt ugyan a házban, de nem volt közelebb, és nem szerette jobban az apát, mint az, aki elment. Isten családját jól jellemzi ez a kép. És a történetben szereplő család széthullik - mint ahogy a te családod is széthullhat, vagy lehet, hogy abból jöttél, hogy szét is hullott már: valaki fogta magát, elment, lelépett, ott hagyott. Mindennapos történet, ahogy családok széthullnak. De te apa vagy. Hogyan vagy jelen ebben? Hogyan jelenti ki Isten az ő szívét? Milyen szív az, ami életet fakaszt a széthulló családokban és Isten széthulló családjában?

Megtört szív! Abban a kultúrában, amelyben Jézus elmondja ezt a történetet, az, hogy egy fiú így kikéri az örökséget az apjától, azt mondja: „oszd meg a vagyont, add el a földet és add nekem a rám eső részt” - gazdasági értelemben egyenes út volt az elszegényedés felé. Megosztani a vagyont – ez a

legrosszabb dolog volt. A kisebbik fiú ezzel a kérésével a szegénység felé taszítja az egész családot. De ez a kisebbik rossz. A nagyobbik rossz, hogy ugyanebben a kultúrában ez a kérés semmi mást nem jelent, mint ha a fiú nyíltan azt mondaná: „apám, nem bírom már kivárni, hogy felfordulj, és enyém legyen az örökség. Apám, bárcsak meghalnál! Halj meg! Bárcsak véged lenne!” Mit mondanál erre te? Mit mondanék erre én? Mit teszünk, amikor ennél sokkal kevésbé bántó inzultusok érnek bennünket, akár a fiunk, a lányunk, a feleségünk, a férjünk, a beosztottunk, az apánk, az anyánk mond valami hasonlót? Mert mond! - És akkor találkozunk ezzel az apával a történetben. Milyenek jelenti ki benne Jézus az Atyát, Istent? Őszintén: én nem értem ezt az apát, akit itt látok, de vágyom rá. Vágyom erre a szívre! Mert szó nélkül megosztja a vagyont, és szó nélkül elengedi a fiút. Nincs botrány, nincs kitagadás, nincs elzavarás. Érezzük, hogy van fájdalom az apa szívében, hogyne lenne! Megtörik, összetörik a szíve.

Nézzük meg, milyen más lehetőségek lennének reagálni a fiú kérésére! Mondhatná az apa azt is: „hadd menjen a fiú! Felnőtt már, tegyen, amit akar! Ugyanígy elmentem én is annak idején, hadd menjen ő is, ez a dolga, hello!” –Ez egy laza elengedés lenne, esetleg egy kis szentimentalizmussal fűszerezve: „de szép is ez, hát lásson világot!” Az ilyen laza elengedésben nincsen fájdalom, de nincs benne szeretet sem. Vagy történhetne az is, hogy az apa az igazság és erő oldaláról ragadja meg a helyzetet, és azt mondja: „dehogy mész te el! Sehová!” Érthető lenne ez a reakció, ez a ragaszkodás, megkötés, hiszen amit a fiú kér, az tényleg lehetetlen, felháborító és bántó.

Az egyik görcsösen őrzi a meglevőt, a másokban nem számít semmi – de ezek közül egyik mögött sincs ott az, amit itt látunk: az Atya megtört szíve. A történetbeli atya is látja az igazságot, pontosan érzékeli, mit jelentenek a fiú mondatai, milyen érzelmek vannak mögötte: azt akarja, hogy halj meg! Pontosan érzékeli a helyzet jelentőségét, abszurditását is. Nem lehet a fiút csak úgy lazán elengedni, nem lehet „csak úgy”, mellékesen szétzilálni egy családot és elmenni. De ott van benne a szeretet is: nem tudom visszatartani őt és nem akarok erőszakot alkalmazni vele szemben. Ahol ez a szeretet és az igazságnak, a másik ember valóságának ez a pontos érzékelése együtt van – ott hihetetlenül mély fájdalom munkál. Ott megtörtség van. De figyeljete: az élet csak ott kezd el felfakadni ebben a világban, ahol a kegyelemnek, a szeretetnek ez a fájdalma, megtörtsége meg tud jelenni! Úgy látszik, ilyen az atya szíve. Ilyen Isten! Így jelenti ki Jézus. Amikor a fiú megteszi az első lépést a saját elveszettsége felé, az atya már akkor készül arra, hogy egy napon majd újra élet fakad. És ez csak egyetlen egy módon lehet: ha most közel engedi magához a fájdalmat. Nem balhézik vele, elengedi, és átéli ennek a fájdalmát, hogy elmegy, itt hagy és a halálomat akarja.

2. Az atya reménnyel teli szíve

Hány nap telhetett el onnan, hogy a fiú elköltözött, addig, hogy az atya újra találkozott vele? Érezzük a történetből, hogy nem kevés. Elment, felélte a vagyont, elérkezett a szolgaságba, disznópásztorként él – ez idő! Vajon mi volt az apa szívében ezen napok, hetek, hónapok és évek alatt? Elfelejtette? Lemondott róla? Ha megkérdezte valaki tőle: „hány fiad van?” – vajon mit válaszolt? Egy, mert a másik halott?

Ismeritek ezt: kiírom magamból, letagadom, meghalt, vége, nincs! Vajon napról napra nőtt a szívében a keserűség? A történetből kiderül, hogy a fiú, amikor magába száll, elgondolja, hogy hazamegy, elkezd „lejátszani magában”, hogyan lesz ez. Mit fogok mondani? „Apám, nem vagyok méltó, hogy a fiad legyek, hadd legyek olyan, mint a béreseid, a szolgálád közül egy!” A fiú így gyakorolja, mondogatja. Vajon az atya is lejátszotta ezt magában? Naponként ezerszer ő is mondogatta? „Ha majd egyszer hazajön ez a szemét, akkor majd...” Nem tudjuk pontosan, de a példázat tesz egy nagyon-nagyon finom jelzést, amikor Jézus így mondja: „még távol volt a fiú, amikor az apja meglátta őt, megszánta és elébe futott.” Még távol volt, amikor meglátta őt! Tudod, mit jelent ez? Azt, hogy ez az apa minden reggel ott állt a kapuban és várta, kémlelte, hogy mikor jön haza a fia! Ezért, csakis ezért láthatta meg, amikor az még távol volt. Az atya megtört szíve egy reménykedő, várakozó szív. Nyitott, reménnyel teli szív, amely nem zárt le, amely nem adta fel, amely minden nap remél, amely minden nap új esélyt ad. És ami avval, hogy minden nap remél, és minden nap új esélyt ad, ezáltal naponta újra és újra át is éli a megtörtiséget, a fájdalmat. Sokkal könnyebb lezárni valamit, mint így naponta fájdalommal várni! De az atya szívét a megtörtiség nem az önsajnálta viszi, hanem hihetetlenül várakozóvá és nyitottá teszi. Várja, várja: mikor jön haza a fiú?

3. Az atya ölelő szíve.

„Még távol volt, amikor meglátta őt, megszánta, elébe futott, nyakába borult és megcsókolta.” Kóstolgasd ezeket a szavakat, hogy érezd az atya szívének a dobbanását! Hogy meglátta... hogy megszánta... elébe futott... nyakába borult... és megcsókolta... Milyen lehetett ez? Milyen lehetett, amikor kinyúltak az atya ölelő karjai, és körbeölelte azt a fiút, aki összetörte a szívét? Milyen érzés lehetett az atyának magához ölelni azt, aki ölni tudott volna? Milyen lehetett az atyának a fiú testmelege? Ahogy megöleli, az illata? Vajon érzi még a fia ismerős illatát, vagy már csak a nyomor bűze jut el hozzá? Milyen lehetett a fiú testének a szilárdsága, rugalmassága?

Milyen ez a szív? Hogy lehet erre képes? Ölelni és csókolni a fiút, aki szinte köpött utána? Milyen ez az atya? Lépjél vissza egy pillanatra arra a vágyra, amiről az elején beszéltem, amit úgy fogalmaz meg az imádkozó ember: „bárcsak szétszakítanád az eget és leszálnál!” Ó, atyám, bárcsak megismernélek, bárcsak szétszakítanád az eget és leszálnál! Milyen lenne, ha Istennek ez az indulata, ez a szíve, amellyel öleli azt, aki elment - szétszakítaná az eget, és leszálna a szívünkbe?

Azt szokták mondani, hogy ez a tékozló fiú története, és ez igaz is, mert eltékozolt, szétszórt, elpazarolt mindent, amit otthonról kapott. Nem csak a vagyont, hanem minden értéket, minden igazságot, minden tisztaságot, minden magkapott szeretetet, minden erényt – szétszórt felelőtlenül a semmibe! De mi ez a tékozlás, a fiú felelőtlen tékozlása az atya tékozlásához képest? Mert ha itt valaki igazán mérlegelés és meggondolás nélkül, szertelenül, határtalanul tékozol – akkor az a tékozló atya, aki öleli ezt a gyereket! Szó nélkül elengedte, szó nélkül visszafogadja? Micsoda féktelen, óvatlan pazarlása ez a szeretetnek, a bizalomnak, a jósnak, amit belé fektetett ebbe a gyerekbe! Milyen tékozló ez az ölelés! Legalább adagolná egy picit! Legalább megvárna, hogy végig mondja a monológot!

Legalább egy „ejnye-ejnye! na jól van, gyere!” hangozna el felé! Legalább megígérné, hogy „többet nem csinálom ezt.” De nem! Semmi! Az atya szó nélkül megöleli, csak a szolgálkhoz beszél, és nekik is arról: „hozzátok a borjút!” Értitek, hogy ebben az ölelő szívben mennyi pazarlás van? Az isteni szeretetnek a kiöntése, pazarlása, rá erre a fiúra!

Vágyom ezt a szívet, a saját szívembe! Vágyok ilyen szívű atyának lenni. Mert csak ez fakaszt életet.

4. Az atya ünneplő szíve

Ami a fiú megérkezése után történik, az talán minden eddiginél extravagánsabb, szertelenebb. Azt mondja az apa a szolgálainak: „hozzátok ki hamar a legszebb ruhát, adjátok rá, húzzatok gyűrűt a kezére, és sarut a lábára, aztán hozzátok a hízott borjút (ez vagyon!), és vágjátok le, és együnk, és vigadjunk, mert ez az én fiam meghalt, és feltámadott, elveszett és megtaláltatott!” Látjátok, mi fakad az atya szívéből? Zene és tánc, ünnep és ritmus. Felfakad az atya szívéből az élet. Ünnepejünk! Zenéljünk! Táncoljunk! Mert halott volt, és él! Mert elveszett, és meglett! Mert a halálból élet támadt! Az atya csupa öröm, csupa ritmus, csupa tánc, csupa élet, csupa teljesség, csupa megelégedés! Mert ami széthullott, az egybe lett szerkesztve!

Ez a ritmus, ami ott elindul, ez az atya szívének a ritmusa, amely nekünk is szól, és azt jelzi: az egész világ ide tart. Az egész teremtett világ ebben az adventben él, ebbe az ünnepbe tart, aminek ez a történet egy kicsi előíze. Minden oda tart, hogy eljön majd egy nap, ahogy Jézus máshol beszél erről, amikor egy nagy mennyei ünnepben, egy nagy mennyei lakomában realizálódik az atya szívének az öröme, hogy helyreállítja ezt a világot. Ez az örömhír! Hogy nem lesz halál. Meg nem lesznek elrohanó fiak, meg elrohanó apák, vagy elrohanó anyák! Öröm lesz! Gyógyulás lesz! Tánc lesz! Ez az örvendezés van ott az apa szívében. Ez az örvendezés van ott ma is az Isten népében, amikor valaki, aki meghalt, feltámad; aki élettelen volt Isten nélkül, élővé lesz; aki elment Istentől, hazamegy az atya ölelő karjaiba. Ez az ünnep már itt van velünk. Mennyire jó, amikor ez az ünnep itt dobog a szívünkben! És milyen jó, amikor tudunk olyan emberek lenni, akik együtt örülnek az Úrral! Amikor együtt dobban a szívünk! Annyira jó volna ilyen apáknak lenni, akinek a szívében ott van az öröm, az ünnep Isten végtelen jósága és irgalma, mindent egybegyűjtő és helyreállító munkája felett!

És akkor a történetnek itt van vége? Nem, nincs vége. A történetnek itt kellene, hogy vége legyen. És itt lesz majd vége a nagy történetnek egy napon, amiről beszélünk, amikor minden megtörtés, várakozás egyszer majd a mennyei örömbe és ünnepbe vezet – de az a nap még előttünk van! És talán ezért is igaz, hogy addig minden történet, a példázatbeli történet is tovább megy. Hiszen még mindig nem teljes a család, és ezért az atya ünneplő szíve újra úgy áll előttünk a történet végén, mint megtört szív.

5. Az atya megtört szíve - újra.

Figyeljete egyetlen mozzanatra a történet végén: „Az apja kijött az idősebbik fiúhoz, és kérte”. Mert hazajön az idősebb fiú, aki mindig otthon volt, keményen dolgozott. Kiakad: „hogyhogy visszafogadták ezt, hogyhogy ekkora buli van?” És azt mondja: „én nem megyek be!” Az atya ekkor kijön a házból, kilép az örömből, kilép szeretete, gazdagsága, irgalma nagy ünnepéből, és utána megy ennek a másik fiúnak, aki másképpen elveszett, mint a kisebbik. A kisebbik úgy nem szerette az apját, hogy azt mondta: „semmi nem érdekel, mindent a világra pazarlok, elmegyek; a nagyobbik meg úgy nem szerette az apját, hogy „rendes ember vagyok, jó keresztény vagyok, jó fiú vagyok, mindent megcsinálok – apámat azért nem szeretem!” És az apa jön, ehhez a szeretetlen szívű fiúhoz is. Otthagya az ünnepet, kijön, és kérleli őt. Nem parancsol, nem rágalmoz, nem kioktat, nem kioszt, csak kérlel. Csendesen kér, és szemeiben meglátjuk újra megtört, összetört szívét.

Végül a történet nyitva marad, nem megy vissza a nagyfiú. Még nem áll helyre, nem gyógyul meg a család. Nem gyógyult még meg Isten családja! Mert még nincs itt a végső ünnep. Még nincs itt a nyugalom. Még nem ment be az összes gyermek. Egyrészt ünnep és öröm van, másrészt megtörtség és fájdalom. Lehet, hogy van most köztetek is olyan, aki azt mondja: „az én szívem ugyanígy háborog!” Mert nem tetszik ez, amiről hallottál. Nem tetszik ez a kegyelmes szívű, ölelő, szerető atya – nem tetszik! Mert te a nagyfiú vagy. Te igazságot akarsz! Te dühös vagy erre az atyára! De ha te ez a nagyfiú vagy, akkor a történeten keresztül jön ki hozzád most az atya, és kérlel: figyelj, engedd el, hogy milyen jó fiú vagy! Engedd el, hogy mennyi mindent tettél Istenért! Engedd el, hogy te mennyire hűséges voltál! Engedd el azt a haragot, hogy a másik, aki hűtlen volt, pogány, istentelen, az mennyire jó életet él; bezzeg te, aki hűséges vagy, és hiszel Istenben, párt se kaptál, meg a munkád se jó, meg nem is vagy te olyan okos és megajándékozott, mint szeretnél lenni! Engedd el! Mert amíg ez van benned, addig nem tudsz bemenni az atya örömébe, addig nem fog a szíved együtt dobanni övele!

Bárcsak szétszakítanád az eget és leszálnál!

Tényleg akarod különben? Ezek után tényleg akarjuk, hogy ez az Úr leszálljon a mi szívünkbe? Vagy csak akkor akarjuk, amikor nem látjuk, hogy mi a tétje? Pedig ez a tétje: bárcsak szétszakítanád az eget, és leszálna a Szentlélek, és Krisztus által belénk plántálnád az életet! Hogyan akarunk életet fakasztani? Kivel akarunk egyé lenni? A szívünk meg kell, hogy törjön, abból fakad a kegyelem. Mi inkább vágyunk a fájdalommentes szívre. A szívünk reménytelivé kell, hogy legyen. A kegyelem várakozóvá, türelmessé tesz – mi inkább lezárunk, amikor valaki vétkezett. A szívünk szerető, ölelő szív kell, hogy legyen, ez a kegyelem – mi inkább ridegen távol tartunk másokat. A szívünk örvendező és ünneplő lehet, a kegyelem nagy ünnepbe vezet – mi inkább félünk, meg inkább spórolunk ezzel az örömmel. És végül újra a megtörtség: nem kerülhetjük el, ha az atya szívét vágyjuk. Ha életet kívánunk fakasztani.

A legjobb az, hogy úgyse tudod ilyenné tenni a szívedet, mint ahogy én sem tudom. Amikor ez az imádság hallik, hogy „bárcsak leszálnál és belénk plántálnád, bárcsak eljönnél, atyánk!” – akkor erre

az a válasz a fenti történet. Tudjátok, ebben a történetben ki az atya igazából? Jézus. Jézus! Jézus az, aki ott áll a fiatal fiúk között, akik otthagyták Istent, elmentek tőle messzire, bűnösökké lettek, és jönnek vissza, mert megtérnek. Jézus az, aki ott áll a „jó keresztények”, a farizeusok között, akik kemények, és utálják őt, és nem akarnak belépni az ő örömébe. Jézus az, akinek a szíve nem csak lelki, érzelmi értelemben törik meg, hanem aki egészen összetörik a kereszten azért, hogy a te kemény szíved, meg az én kemény szívem meglágyuljon, és akár egész távol vagyok tőle, akár közel, de elkezdjem szeretni az atyát, elkezdjem szeretni Jézust, és belém plántálódjon a Szentlélek által Jézusnak a szíve! Erre váltott meg. Ezt kínálja. Ez az örök élet ajándéka. Ez az isteni élet ajándéka. Ez az, amire minden ember a szíve legmélyén vágyik.

Ámen

(Lovas András)